

Εισαγωγή

Η Επιτροπή Δεοντολογίας του Συνδέσμου Δικηγορικών Εταιριών δεν επιχείρησε να επαναπροσδιορίσει το δικηγορικό επάγγελμα και τις αρχές που το διέπουν στο πλαίσιο της άσκησής του μέσω δικηγορικών εταιριών. Δεν εισάγει επίσης κάποια νέα ηθική ούτε γίνεται κήρυκας δικηγορικής ορθοφροσύνης. Η Επιτροπή Δεοντολογίας επιχείρησε να συντάξει ένα πλαίσιο Αρχών οι οποίες να διέπουν τις μεταξύ μας σχέσεις ως μελών του Συνδέσμου, τις σχέσεις δηλαδή των δικηγορικών εταιριών που είναι μέλη του Συνδέσμου και υπηρετούν τους καταστατικούς του σκοπούς.

Με την πεποίθηση ότι όλοι οι δικηγόροι τηρούν τους κανόνες του επαγγέλματος και του προσωπικού τους ήθους, η Επιτροπή μας επιχείρησε να διατυπώσει ορισμένα στοιχεία που θα αναδείξουν την ιδιαιτερότητα της άσκησης του επαγγέλματος του δικηγόρου μέσω των δικηγορικών εταιριών και να εξάρει την δεοντολογική της πτυχή σε σχέση με ένα ευρύ φάσμα σχέσεων.

Αν κάτι χαρακτηρίζει τον δικηγόρο στην άσκηση του επαγγέλματός του είναι η προσωπικότητα του ανθρώπου που ασκεί το συγκεκριμένο επάγγελμα. Τι συμβαίνει όμως όταν αυτό ασκείται στο πλαίσιο ενός εταιρικού σχήματος; Τι διατηρείται από την οντότητα αυτή και τι χάνεται μέσα στο νομικό πρόσωπο; Τι επιπλέον αναδεικνύει το νομικό πρόσωπο και τι προσθέτει στην οντότητα του δικηγόρου; Τέτοια ερωτήματα μας απασχόλησαν και άλλα πολλά κατά τη σύνταξη του παρόντος Σχεδίου Αρχών, με επίγνωση της ευθύνης μας έναντι των μελών του Συνδέσμου αλλά και του λοιπού δικηγορικού σώματος. Διότι με το συγκεκριμένο σύστημα αρχών δίνουμε ένα στίγμα σε σχέση με τον τρόπο που βλέπουμε το ρόλο μας ως μελών του ΣΔΕΕ αλλά και ως δικηγόρων που εργάζονται στο πλαίσιο δικηγορικών εταιριών.

Θεωρούμε ότι αυτή την επαγγελματική ηθική εκφράζει και η απόφαση του ΔΣ να θέσει υπόψη της Γενικής Συνέλευσης το Σχέδιο Αρχών και ενόψει αυτού η Επιτροπή μας αισθάνεται την ανάγκη να εξηγήσει το πώς εργάστηκε και τι εισηγείται. Διότι ο δικηγόρος, ακόμη και ως εταίρος εταιρίας και ως εργαζόμενος σε εταιρία, δεν χάνει την οντότητά του και τη γνώμη του. Μέσω της εταιρίας απλώς αναλαμβάνει ορισμένες επιπλέον ευθύνες τις οποίες θεωρούμε ότι οφείλει να τιμά σε επίπεδο αρχών.

Διαδικασία

Η Επιτροπή Δεοντολογίας συγκροτήθηκε με απόφαση του ΔΣ του Συνδέσμου Δικηγορικών Εταιριών και είχε, μεταξύ άλλων, αποστολή τη σύνταξη Κώδικα/Πλαισίου Αρχών Δεοντολογίας Δικηγορικών Εταιριών.

Μέλη της Επιτροπής ορίστηκαν οι εξής: Λεωνίδας Γεωργόπουλος (σύνδεσμος της Επιτροπής με το ΔΣ) Γεώργιος Κωστακόπουλος, Στάθης Ποταμίτης, Ελένη Τροβά, Νίκος Φραγκάκης και Στέφανος Χαρακτινιώτης.

Η Επιτροπή εξέλεξε στην πρώτη της συνάντηση (27.1.2011) ως προεδρεύοντα τον Νίκο Φραγκάκη και ως Γραμματέα τον Στέφανο Χαρακτινιώτη.

Η Επιτροπή συνεργάστηκε σε άριστο κλίμα, μέχρι την περάτωση του έργου της (Δεκέμβριος 2011).

Μεθοδολογικά ακολουθήθηκε η εξής διαδικασία:

1. Συγκεντρώθηκαν οι υφιστάμενες διατάξεις περί δικηγορικής δεοντολογίας και διανεμήθηκε σχετικός φάκελος στα μέλη της Επιτροπής.
2. Συγκεντρώθηκαν σημαντικός αριθμός κωδίκων δεοντολογίας της διεθνούς πρακτικής και διανεμήθηκαν στα μέλη της Επιτροπής.
3. Διεξήχθη μακρά σειρά συζητήσεων σε ζητήματα επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας. Ιδίως σε αναφορά με το άνω υλικό διαπιστώθηκε η ιδιομορφία ο συγκεκριμένος Κώδικας/Πλαίσιο Αρχών να αφορά σε εταιρίες, κάτι που τον καθιστά εντελώς πρωτότυπο.
4. Αφού συμφωνήθηκε ένα σύνολο αρχών και βρέθηκε ένας κοινός τόπος σε επίπεδο δομής, ο οποίος και σχεδιάστηκε από κοινού, κατανεμήθηκαν τα θέματα για να συνταχθεί πρώτο σχέδιο από κάθε υπεύθυνο ανά θέμα.
5. Τα σχέδια αυτά κυκλοφόρησαν και σχολιάστηκαν αυτοτελώς από όλους.
6. Με τα σχολιασθέντα κείμενα συντάχθηκε το πρώτο σχέδιο συνολικού κώδικα το οποίο και συζητήθηκε ως σύστημα.
7. Μετά από πολλές συναντήσεις και παρατηρήσεις και αφού προηγήθηκε σειρά προσχεδίων, αποκρυσταλλώθηκε το σχέδιο που δόθηκε στο ΔΣ για σχολιασμό και υποβολή στη ΓΣ.
8. Το ΔΣ αποφάσισε την σημερινή συζήτηση του Σχεδίου Αρχών Δεοντολογίας με σκοπό την επίτευξη ευρύτατης συναίνεσης.

Ας σημειωθεί ότι ο όρος «Κώδικας» στην πορεία της διαδικασίας μεταβλήθηκε σε Αρχές Δεοντολογίας και αποφασίστηκε να μην προβλέπονται κυρώσεις. Η Επιτροπή Δεοντολογίας θα μεριμνά για την ενημέρωση των μελών του ΣΔΕΕ για τις αρχές αυτές και τον σεβασμό τους, όπως αναφέρεται στο τελευταίο άρθρο των Αρχών.

Το σχέδιο Αρχών Δεοντολογίας Δικηγορικών Εταιριών

Σκοπός και Δομή

Το ανά χείρας σχέδιο αρχών συνοψίζει ευρύτατους προβληματισμούς και ιδέες. Μέσω του σκοπού του και της δομής του αυτό αναδεικνύεται ξεκάθαρα.

Σκοπός των Αρχών Δεοντολογίας

Μέσω της διατύπωσης σκοπού του παρόντος πλαισίου αρχών εκφράζεται η θέση του σε σχέση με άλλους κανόνες που διέπουν το αυτό ζήτημα και εξειδικεύουν την αυτονομία του σε αντιδιαστολή με το Σύνδεσμο και τις Δικηγορικές Εταιρίες που είναι μέλη του.

Ρητώς αναγνωρίζεται ότι οι συγκεκριμένες αρχές δεοντολογίας θα πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται κατά τρόπο που να μην αντιβαίνει στους κανόνες άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος όπως αυτοί ορίζονται στον Κώδικα περί Δικηγόρων (ν.δ.

3026/1954 όπως ισχύει), στον Κώδικα Δεοντολογίας του Δικηγορικού Συλλόγου στον οποίον ανήκει κάθε μέλος, στο π.δ. 81/2005 περί δικηγορικών εταιρειών, καθώς και στον Κώδικα Δεοντολογίας (Code of Conduct) του CCBE (Council of Bars & Law Societies of Europe) ο οποίος έχει υιοθετηθεί από την Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδας στις 11 Μαΐου 2008, έχει εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών στις 29 Μαΐου 2008 και ισχύει σε διασυνοριακές υποθέσεις.

Πεδίο Εφαρμογής *Ratione Personae*

Το πλαίσιο αρχών δεοντολογίας εφαρμόζεται στα νομικά πρόσωπα-μέλη του Συνδέσμου και αφορά στους εταίρους-φυσικά πρόσωπα αυτών, καθώς και τα φυσικά πρόσωπα ή νομικά πρόσωπα τα οποία – είτε με σχέση εξαρτημένης εργασίας είτε με σχέση παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών – αναγνωρίζονται ως συνεργάτες ή υπάλληλοι των μελών του Συνδέσμου. Είναι αντιληπτό ότι σε κάθε εταιρία εναπόκειται να διασφαλίσει την τήρηση των αρχών αυτών από τα φυσικά πρόσωπα που αναφέρει το σχετικό άρθρο. Είναι επίσης σαφές ότι τελούμε εν γνώσει ότι η ρύθμιση αυτή χαρακτηρίζεται από κανονιστική χαλαρότητα αλλά και ενέχει ηθική σημασία.

Γενικές Αρχές

Το άρθρο 2 περιλαμβάνει πλαίσιο αρχών με προέχοντα τον ηθικό τους χαρακτήρα αλλά και τον προσανατολισμό του συγκεκριμένου πλαισίου αρχών. Θεωρούμε ότι αναφερόμαστε στο αυτονόητο αλλά και επιχειρούμε να το εκφράσουμε συνοπτικά.

«Οι Δικηγορικές Εταιρείες υπηρετούν τη δικαιοσύνη και συμβάλλουν στην ορθή απονομή της. Προασπίζουν και τιμούν το δικηγορικό λειτούργημα, το οποίο είναι ταγμένο στην προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του ανθρώπου. Είναι προσηλωμένες στις θεμελιώδεις αρχές που διέπουν το δικηγορικό λειτούργημα: τη διασφάλιση της αλήθειας και της δικαιοσύνης, με πνεύμα ανεξαρτησίας, ελευθερίας και αξιοπρέπειας.

Οι Δικηγορικές Εταιρείες, οι εταίροι τους και οι συνεργάτες δικηγόροι ασκούν το λειτούργημα τους και παρέχουν τις επαγγελματικές υπηρεσίες τους σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους νόμους και ιδίως εκείνους που ρυθμίζουν τα περί την δικηγορία και τις δικηγορικές εταιρείες και τηρούν τους κανόνες δεοντολογίας και τις κατά νόμον σχετικές αποφάσεις των οικείων Δικηγορικών Συλλόγων.

Οι Δικηγορικές Εταιρείες μεριμνούν για την τήρηση των Αρχών Δεοντολογίας από τους εταίρους τους και τους συνεργάτες δικηγόρους.»

Το άρθρο αυτό είναι η καρδιά του Πλαισίου Αρχών και παρακαλούμε να αντιμετωπισθεί ως τέτοιο από όλους κατά την εκτίμηση της κοινής βούλησης. Όφειλε να μην είναι υπερβολικά θεωρητικό και φιλοσοφικό αλλά να έχει μία ελάχιστη δηλωτική κανονιστικότητα. Η ισορροπία της διάταξης εκτιμούμε ότι επιτεύχθηκε χωρίς πομπώδεις δηλώσεις.

Στην αρχή εισάγεται ονοματολογία. Διατυπώνονται στη συνέχεια οι Γενικές Αρχές και δηλώνεται το εύρος εφαρμογής *ratione personae* και *ratione materiae*.

Διευκρινίζεται ότι το συγκεκριμένο κείμενο συμπληρώνει τις υφιστάμενες δεσμευτικές διατάξεις που διέπουν το επάγγελμά μας τις οποίες και κατονομάζει. Είναι όμως σαφές ότι οι διατάξεις αυτές αφορούν σε δικηγόρους και όχι σε δικηγορικές εταιρίες. Το προτεινόμενο κείμενο στοχεύει να συμπληρώσει τις αρχές του δικηγορικού επαγγέλματος όπως διατυπώνονται σε κανονιστικά κείμενα με εξειδίκευση που αφορά μόνον στις εταιρίες και ειδικότερα στα Μέλη του Συνδέσμου.

Στη συνέχεια αναφέρονται οι ενότητες ζητημάτων που πραγματεύεται.

1. Σχέσεις με τους Δικηγορικούς Συλλόγους
2. Σχέσεις μεταξύ μελών του Συνδέσμου
3. Σχέσεις μεταξύ εταίρων των μελών του Συνδέσμου
4. Σχέσεις με δικηγόρους και ασκούμενους που απασχολούνται από τα μέλη του Συνδέσμου
5. Σχέσεις με Δικαστήρια
6. Σχέσεις με πελάτες
7. Σχέσεις με αντιδίκους

Στο πλαίσιο των άνω διατάξεων που αναλυτικά εκτίθενται στο Σχέδιο Αρχών προβλέπεται η δυνατότητα σύνταξης Κανονισμών που να διέπουν επί μέρους κάθε Εταιρία.

Τίθεται στο τέλος μία διάταξη που προσδιορίζει την έκταση της δεσμευτικότητας των συγκεκριμένων Αρχών και τον τρόπο μεταβολής τους. Δεν κρίθηκε σκόπιμο, στην παρούσα φάση τουλάχιστον, να τεθούν κυρώσεις για τους παραβάτες των αρχών της δεοντολογίας.

Επίμετρο

Το ανά χείρας Σχέδιο Αρχών Δεοντολογίας αποτελεί ένα αρκετά φιλόδοξο εγχείρημα το οποίο σηματοδοτεί τον τρόπο λειτουργίας των δικηγορικών εταιριών, όπως τον αντιλαμβανόμαστε σε πρώτο στάδιο.

Είναι βέβαιο ότι θα χρειαστεί συστηματική εργασία και προσπάθεια για την έκφραση της ταυτότητας της δικηγορικής εταιρίας και του δικηγόρου που αποτελεί μέλος της καθώς και του δικηγορικού επαγγέλματος στο σύνολό του.

Η παρούσα συγκυρία δεν ευνοεί την έκφραση αισιόδοξων υποθέσεων ως προς τον τρόπο που θα εξελιχθεί η πραγματικότητα της δικηγορικής εταιρίας ενόσω η συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας οδηγεί σε περιορισμό της δικηγορικής ύλης τόσο σε θεσμικό επίπεδο όσο και σε πραγματικό. Από την άλλη μεριά είναι γεγονός ότι σε περιόδους κρίσεων δημιουργείται το νέο και το νεωτερικό. Θα ήταν συνεπώς άξιο λόγου να δηλώσουμε την συμμετοχή μας στην πρόκληση της νεωτερικότητας όπως μας την προσφέρει η συγκυρία και στην ανάπτυξη αρχών σε εποχές που δεν συναρτώνται απαραίτητα με το κέρδος.

Οι δικηγόροι, ως μέλη εταιριών ή ως άτομα αυτοτελώς οφείλουν να κάνουν τη δουλειά τους με ζήλο, ούτως ή άλλως, σε όλες τις εποχές, ο καθένας με τον τρόπο και τις αρχές του.

Θα θέλαμε όμως να εκφράσουμε την ελπίδα ότι, όπως συλλογικά και αρμονικά δούλεψε η Επιτροπή μας καταλήγοντας σε ένα κοινό σχέδιο, έτσι και ο Σύνδεσμος θα μπορούσε να επιβάλει με το παράδειγμά του ένα κοινό πλαίσιο αξιών που θα συντελέσει στην διαμόρφωση της ταυτότητας της δικηγορικής εταιρίας στη χώρα μας. Για το λόγο αυτό ευχαριστούμε θερμά τη Γενική Συνέλευση και το Διοικητικό Συμβούλιο που μας έδωσε την ευκαιρία να ενώσουμε τις δυνάμεις μας προς την κατεύθυνση αυτή.
